

СТАНОВИЩЕ

за предложените от гл. ас. д-р Валентина Фиданова-Коларова материали във връзка с участието ѝ в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство“ на НАТФИЗ

Валентина Фиданова-Коларова е преподавател в областта на филмовото и телевизионното изкуство със задоволително дълъг стаж. Преподавателската ѝ дейност е допълнително аргументирана с изготвени от нея учебни програми за различни дисциплини, с много статии и с няколко издадени монографии по проблеми на киното. Освен това, д-р Фиданова е и реално работещ режисьор – тя е разпознаваемо име в българското документално и научно-популярно кино.

От немалкото си като обем творчество кандидатката е подбрала за участие в конкурса на НАТФИЗ три документални филма („Отвъд скока“, „Призвание актриса“ и „Навътре в камъка“), два научно-популярни филма („Да отмениш предначертаното“ и „Цената на дълголетието“) и своята издадена през 2008 година книга „От кино възприемане към кинотворчество“. Както се вижда, изборът е достатъчно широк и дава възможност да бъде преценен както творческия, така и научния потенциал на Валентина Фиданова-Коларова.

Онова, което обединява документалните филми на Фиданова, е тяхната жанрова близост. И трите заглавия за портрети на известни личности, реализирали се в близкото минало.

„Отвъд скока“ добросъвестно проследява спортния път на лекоатлетката Йорданка Благоева. Филмът е направен с традиционни изразни средства. Формата му е стандартна. Съдържателната част е максимално изчерпателна и е поднесена най-вече чрез интервю със самата атлетка, допълнено от дикторски текст. Най-впечатляващото във филма е богатия архивен материал, добре подбран и адекватно използван.

„Призвание актриса“ е мозайка от спомени за интересната творческа биография на Гинка Станчева – звезда от българското кино и българския театър през 50-те и 60-те

години на миналия век. Тези спомени са съчетани с епизоди от днешния живот на вече старата актриса – нейни преценки за роли и личности, които е срещнала по дългия си път в изкуството. Разказът е плавен и носталгичен, без претенции за допълнително изследване на конкретното историческо време. И тук от решаващо значение е доброто боравене от страна на режисьора с архивния материал – виждаме откъси от филми и телевизионни постановки, любителско видео, лични и професионални фотографии – всички те добре вплетени в сюжетния разказ.

Най-убедителен, и бих казал, най-завършен като емоция, е филмът, посветен на поета Иван Динков – със заимстваното от една негова книга заглавие „Навътре в камъка“. Документалният разказ е наситен с убедителен драматизъм, който хармонира с противоречивата натура на самия поет. Филмът има по-раздвижена структура, той е опит да се представи не само биографията, но и характера на Иван Динков – през неговите вътрешни борби и страсти, полети и падения, мечти и разочарования. Тонът на разказа е подчертано апологетичен. Валентина Фиданова очевидно обича поезията на този автор. И успява да ни предаде от екрана нейната сила и нейния дух. За тази цел тя е потърсила едно по-ярко изобразително решение. Във филма са предадени интересни състояния на природата. Сюжетната му структура е обогатена с пестеливи игрални възстановки, които генерират допълнителна емоция. Използваните интервюта с приятели, критици и близки на Иван Динков са органично съчетани с останалия визуален материал от филмовия разказ.

Любопитство събуждат и двата научно-популярни филма на Валентина Коларова-Фиданова. Те също са обединени от обща тема – актуалните постижения на съвременната българска медицина. Да отмениш предначертаното“ е разказ за едно рядко срещано заболяване – фамилната полиневропатия. А „Цената на дълголетие“ – обратно – ни запознава с твърде често срещаната болест остеопороза (шиповата болест). И двата филма са направени чисто и достъпно, единни като съдържание и форма. Съдържателната им част е изградена през мненията и тезите на авторитетни специалисти в областта на медицината. Изразните средства са добре подбрани – от стандартните интервюта до компютърните графики. Лично за мене илюстративно самоцелни изглеждат единствено търсените паралели с примери от изобразителното изкуство и литературата.

Монографичният труд на Валентина Коларова-Фиданова „От кино̀в̀з̀приемане към кинотворчество“ е опит да се обхване едва ли не цялото пространство на филмовото изкуство. Нещо повече – в изследването, към киното, са добавени още литературата, музиката и теат̀ра. Има дори глава, озаглавена „Цивилизация и изкуство“. И всичко това, за да се изведат общо взето популярни тези, свързани с механизмите за предаване на художествената енергия от едно филмово произведение към неговата зрителска аудитория. Трудно е в стотина страници да обхванеш необятното. По тази причина монографията страда от известна фрагментарност. Не ме напуска усещането, че чета сборник с писани в различно време статии, а не стройно научно изследване с ясна цел. Така, редом с интересно поднесени глави (особено като тези, посветени на актьорската игра в киното), съжителстват и глави, които са доста встрани от заявените намерения.

В обобщение на всичко казано до тук, смятам, че предложеният подбор от документални и научно-популярни филми и съпътстващият ги монографичен труд защитават кандидатурата на гл. ас. д-р Валентина Коларова-Фиданова за заемане на академична длъжност „доцент“ в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Ще гласувам ДА.

проф. д-р Дочо Боджаков